Radikal, politisk veckotidning.

Lösnummer 15 öre

13 ÅRG.
N:r 27

TIDEVARVET

27 JULI
1935

Hygieniska Eleganta Hållbara

Syster täcken 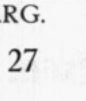 Syster madrasser

Säljas av Möbel-, Sängläders- och Manufakturaffärer inom hela landet.

A/B Stockholms Vaddfabrik
Stockholm — Liljeholmen
Kungl. Hovleverantör

Vad har hänt?

EN SAMFÖRSTÅNDSLÖSNING I RUSTNINGSFRÅGAN har antytts av statsministern, som i ett tal i Oskarsström deklarerat sin ståndpunkt. Som varken nationell eller internationell nedrustning för närvarande har några utsikter, anser statsministern att man jår vara glad om man bara kan hålla stånd mot den allmänna upprustningen. Den socialdemokratiska linjen är därför att söka åstadkomma en effektivare organisation inom den nuvarande kostnadsramen. Men eftersom villkoret för en samförståndslösning är att den har största möjliga flertal bland folket för sig, måste hänsyn tas även till dem, vilkas oro kräver att »något verkligen sker», anser statsministern.

FÖR TILLVERKNING AV STRIDSGASER för försvarsövningar begär Akers Krutbruk att få importera giftämnen av första klass. Det har förut fått ske utan vidare, men nu har tullverket hindrat importen.

NYTT AVTAL FÖR LANTARBETARNA har undertecknats att gälla till den 1 november 1936. Årslönerna höjas med 30 resp. 20 kr. varigenom man uppnått samma lönenivå för alla landskap. Lördagsarbetet skall förkortas från åtta till sex timmar, alltså sluta kl. 4, och sémester på två till fyra dagar skall införas. Avtalet berör cirka 20,000 arbetare.

RESTAURANGAVTALET HAR UNDERTECKNATS, vadan arbetsfred vid restaurangerna tryggats för två och ett halvt år framåt.

ARBETSLÖSHETEN HAR I ÅTTA LÄN nedbringats till nästan ingen, nämligen 0.2, 0.3 eller 0.4 procent, medan arbetslöshetsprocenten för hela landet är omkring 0.8 och antalet arbetslösa nedgått från 61,000 till 50,000 för juni. — De återstående arbetslösas förhållanden, ålder, yrke, organisation, arbetslöshetsorsaker skall på regeringens uppdrag utredas av arbetslöshetskommissionen på vissa ställen i landet.

LAVAL HAR GENOMDRIVIT NÖDDEKRETEN i Frankrike innebärande bl. a. en sänkning av de statsanställdas löner med 3—10 procent, extraskatter på inkomster utöver 80,000 francs, 25-procentig skatt på krigsindustriens vinster, sänkta hyror samt nedsatta priser på gas, kol och bröd. Besparingarna skola uppgå till tio miljarder francs. Tjänstemän, frontsoldater och arbetarorganisationer ha protesterat mot nödförordningarna.

GIFTA LÄRARINNOR FÅ BEHÅLLA SINA PLATSER i London efter ett beslut av Londons stadsfullmäktige med 76 röster mot 37. Reformen har hälsats med tillfredsställelse.

BELGIEN HAR UPPTAGIT DIPLOMATISKA förbindelser med Sovjet-Unionen till »främjande av Europas fred och utveckling av de goda förbindelserna mellan länderna».

EN FÖRFATTNINGSKOMMISSION har tillsatts i Sovjet och sammanträtt under Stalins ordförandeskap för att förbereda genomförandet av de i höstas beslutade rösträttsreformerna i demokratisk riktning, nämligen allmän rösträtt med hemliga och direkta val.

ETT RADIKALT PARTI HAR BILDATS I U. S. A. av 200 delegerade från tio stater. På programmet står bl. a. förstatligande av naturtillgångar, bankväsen och kommunikationer.

EN SKARP AKTION MOT STAHLHELM har vidtagits i Tyskland. Organisationerna ha upplösts på ett flertal platser, deras egendom har beslagtagits och uniformsförbud utfärdats. Det är förbjudet att bära enhetliga emblem och att offentligt visa Stahlhelmfanor. Åtgärderna motiveras med Stahlhelms opposition mot den nationella tanken.

SVÅRARTADE JUDEFÖRFÖLJELSER utbröto i Berlin med anledning av förevisningen av filmen Pettersson och Bendel, vilken uttolkats som antisemitisk propaganda. Därefter har Goebbels tillsatt en ny polischef för Berlin, greve Helldorf, tidigare dömd för delaktighet i förföljelser mot judar.

TYSKA STATEN HAR GJORT en häftig attack mot katolicismen och förklarat sig icke ämna tolerera det minsta försök att utnyttja kyrkliga inrättningar till politisk kamp. Katolska tidningar förbjudas. — Görings vän, Hanns Kerrl, har samtidigt utnämnts till enväldig kyrkominister i Tyskland.

Påven anklagar nazismen för att ha brutit överenskommelsen att respektera katolicismen och införa bestämmelser, som strida mot katolska och gudomliga lagar.

N. F:S RÅD MÅSTE SAMMANKALLAS för italiensk-abessinska konflikten — troligen den 29 juli — i överensstämmelse med rådets beslut den 24 maj att så skulle ske om skiljedomskommissionens arbete icke kunde fullföljas. Därom har Frankrike och England ännligen enats. England vill ta upp konflikten i hela dess vidd, icke endast den ursprungliga gränstvisten som Italien hänvisar på. Baldvin och Laval gå med skärpa in för N. F:s auktoritet och tillgripandet av sanktioner mot Italien synes icke längre uteslutet. Mussolini, som förut hotat med Italiens utträde ur Nationernas förbund medger att situationen är svår. Och italienska valutan vacklar betänkligt.

Abessiniens sak understödjes av färgade raser från skilda håll. Araber förena sig med negrer trots deras skilda religioner. Negrerna i Nordamerika gå i stor utsträckning ut som frivilliga och höja fältropet: Afrika åt afrikanerna. I Japan göres kraftig propaganda för hjälp åt Abessinien.

England har också inför Italien framhållit vådan av raskrig, men Mussolini vill ej veta av N. F. som den domstol för negrer» utan enligt hans åsikt måste den vita rasen visa sin överlägsenhet i ett kolonikrig mot de färgade.

EN VÄDJAN OM FREDLIG LÖSNING av konflikten har riktats till generalsekreterare Avenol i N. F. från ärkebiskoparna i Uppsala och Canterbury. — Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen hemställer hos regeringen om svenskt initiativ till en internationell aktion mot kriget. Och Svenska Sektionen av Int. Kvinnoförbundet för Fred och Frihet vädjar till utrikesministern att nordens regeringar inte måtte spara någon möda för att hindra krig.

Neckovakten

Vi svära — åt mänskligheten den stora freden.

Vi svära på denna dag till åminnelse av republikens första seger att försvara de demokratiska fri- och rättigheter, som franska folket tillkämpat sig, att ge bröd åt arbetarna, arbete åt ungdomen och åt mänskligheten den stora freden.

Så lydde den ed, som på Bastiljdagen den 14 juli, Frankrikes nationaldag, blev svuren av enhetsfrontens anhängare. Enhetsfronten eller folkfronten, *le front populaire*, uppstod som ett spontant svar på den nationalistisk-fascistiska propagandan från Eldkorset och med den beslägtade organisationer.

Det märkliga skedde nämligen, att icke endast den redan existerande enhetsfronten mellan kommunister och socialister av alla de olika fraktionerna upprätthölls. Utan att samarbetet sträckte sig ända fram till de borgerliga vänsterpartierna, radikala och socialradikala med Daladier och Herriot i spetsen. Detta trots socialisternas tidigare konsekvent avböjande hållning gentemot samarbete med de borgerliga. Nu såg man Daladier själv i ledet, sida vid sida med de socialistiska ledarna Léon Blum, Paul Faure, Léon Jouhaux. Daladier, som fått uppbära många förebråelser för sin hållning vid februariorolighetterna förra året, då man ansåg att hans åtgärder voro alltför hårda. I ledet syntes också kända vetenskapsmän och författare, såsom professor Langevin, Jules Romain, André Malraux.

Utom de stora partierna med sina ledare hade ett stort antal organisationer av skiftande ideell eller politisk art slutit sig till fronten och deltogo alla i den av nobelpristagaren Perrin förestavade eden. Där var t. ex. Ligan för de mänskliga rättigheterna, De intellektuellas kampkommitté mot fascismen, Amsterdamkommittén mot krig och fascism, Frankrikes pacifistiska ungdomsförbund, Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Läkarnas antikrigsförening, Revolutionära konstnärers och författares förening och en mängd andra.

Bastiljdagen firades som vanligt med en stor militärparad på morgonen inför regeringens ledamöter. På eftermiddagen ägde de båda demonstrationerna rum, Eldkorsets på Champs Elysées och folkfrontens på Bastiljplatsen. Stor oro hade rätt inför dessa dubbla manifestationer. Skulle oroligheterna från den 6 februari i fjol komma att upprepas? Men polisen överlät åt demonstranterna själva att upprätthålla ordningen och dagen förgick under lugna och värdiga former. Medan Eldkorset med sin ledare, överste de la Rocque återupplivade lågan på den okände soldatens grav, samlade folkfronten sina oöverskådliga skaror. En halv miljon människor beräknas ha deltagit i demonstrationerna. En halv miljon människor avlade under denna enda dag löftet att kämpa mot det hotande kriget och förtrycket, att skydda freden och demokratin, friheten och de mänskliga rättigheterna.

—

Devinez:

Om ära.

Om det hjälpte med massor av argument, så skulle Italiens hot mot Abessinien, när det nu strax skall inför folkförbundsrådet, vara tillfyllest försvarat.

Italien handlar i självförsvar, emedan det riskerar att bli kastat ut ur Afrika i Medelhavet.

Italien önskar utföra en civilisatorisk gärning i Abessinien, och handlar särskilt av omsorg om de arma slavarna där.

Det vill anlägga bomullsplantager och behöver vatten till dem.

Det måste ha någonstans att göra av sitt folk och energi.

Det behöver äntligen en koloni som betalar sig.

Det kan icke tåla att folkförbundets prestige lider av att räkna bland medlemmarna en stat — alltså Abessinien — som inte uppfyller de i pakten föreskrivna villkoren.

Och så till sist: Italiens ära kräver detta krig. Mussolini kan inte dra sig tillbaka nu, emedan han måste tänka på sin prestige. Han är piskad till det här kriget, som hans svärson lär ha uttryckt sig vid ett besök i London.

Man kan fatta att en diktator behöver ära. Man kan också fatta att han behöver krigisk ära, ifall han i tretton år predikat att det är den enda ära som är något med. Hans system är nu en gång förlegat och hans idévärld likaså. Men vad man inte kan fatta är, att den äran kan vinnas genom att han med sin förkrossande övermakt i män och utrustning kastar sig över ett litet, dåligt utrustat folk, som inte hotar honom. Ett folk vars största fel ur hans synpunkt säkert är att det är villigt att finna sig i internationella undersökningar, skiljedomar, gränsreglerningar och vad som, i allt utom en främmande diktators protektorat.

De som hålla på den militära hederskodex över huvud borde vara särskilt känsliga för brott mot densamma. Om detta icke är ett brott, då har hederns lagar på detta område slappnat till att omsluta vad de förr förkastade. När Belgien beslöt vägra tyskarna fritt genomtåg, handlade det efter en militär hederskodex, sen är det en annan fråga om den bort vara normgivande eller ej. Tyskland som stred 1914—18 mot Europa och Amerika, använde visserligen diskutabla stridsmetoder, men det värjde sig i alla fall åt alla fyra väderstrecken mot en stor övermakt och bärdade ut långt efter det allt hopp var ute, vilket ur militär synpunkt måste vara en bragd, hur galet det annars var. Men när det romerska imperiets arvtagare, som så länge predikat kriget, det heroiska beslutet och det farliga livet, ska gå från ord till handling, vad gör han då? Driver han bort Frankrike från Nordafrika, som han helst ville, eller England från dess nyckelpositioner ut i Medelhavet? Nej, men då all den krigsentusiasm han skapat, all hänförelsen och entusiasmen hos ungdomen måste ha ett utlopp, så leder han över alla dessa krafttkällor på ett militärt sett ofarligt företag! När Abessinien sist segrade över 14,000 italienare, så var äran på Italiens sida, säger han, nu när styrkeförhållandet kanske blir omvänt, då ska Italien i alla fall ta hem äran. Allt låter säga sig, allt låter klä om sig i sådan dräkt att det för okritiska ögon ser stätligt och vackert ut, men när detta lyckas med företaget mot Abessinien då är yttersta gränsen nådd ändå.

Även den som är mot både krig och krigarära måste säga sig att det vore rätt tråkigt, om även krigaräran skulle fly från det gamla ärofulla Europa över till ett litet land i Afrika, där man försvarar sin frihet med svärd.

Folkens begrepp om ära ha dock undergått modifikationer under tidernas lopp. En gammal nordman var ärelös om han inte slog ihjäl sin faders eller bröders mördare med egen hand, eller åtminstone hans barn och fränder. Den föreställningen kom bort innan allt mankön var utrotat, annars funnes väl inte vi. Och nu är krigaräran i tur att försvinna, om inte både mankön och kvinnkön skola utrotas båda.

Äran måste bryta sig ut ur föråldrade former och finna nya. Vi höllo just på att skaffa oss ett nytt begrepp om ära. Det skulle ha bestått i att slå vakt om freden alla folk gemensamt och så hålla fredsbrytare i styr. Men den nya äran var inte konsoliderad och stod inte rycken.

Så stå vi utan någon ära alls: mellan ett gammalt begrepp om ära som inte kan gå ihop med modern krigföring eller med modern uppfattning om vad Europa kan tillåta sig mot andra världsdelar och ett nytt begrepp som inte hunnit bli ovillkorligt.

Men man kan inte leva utan ära.

—

Idrott för alla.

En sportfest i Moskva.

Bilden är tagen från den stora sportfesten som nyligen ägt rum i Moskva — med efterföljande liknande fester i Leningrad, Charkov och Kiev. Det är en detalj från idrottsungdomens defilering på Röda Torget och ger en liten

(Forts. å sid. 3.)

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje **helgfri lördag.**
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 76 76
STOCKHOLM
Specialité: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—½10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Allm. Barnbördshusets poliklinik
Alla vardagar 11—12 för havandeskapet och dess sjukdomar och 14—14.30 för kvinnosjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

TANDKLINIKEN
Södermalmstorg 4[1]
Mottagn. vard. 10-1, 5-8, lörd. 10-5.
Annan tid efter överensk. 40 77 10.
Leg. tandl.
Kostnadsfri rådfr. *Billig tandvård.*

DAMFRISÖRER:

Zanders Damfrisering
Rekommenderas.
JOHN ZANDER, Frisörmästare.
Guldm. o. Dipl.
Paris, Wien, Berlin, München.
Humlegårdsg. 22, 1 tr. Tel. 62 16 16.
Man spricht deutsch. English spoken.

En permanent som HÅLLER
får Ni m. äkta oljor för 7: —, allt inb., samt OLJECHAMP. med MASSAGE. GARANTI. T. 33 33 31.

Centralbadets damfrisering
rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Förstklassig.

Alimonda-Institutet
40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or
Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegångar, skilsmässor, boskilln., äktenskapsförord, bouppteckn., testamenten.

Arméhanddukar 86 cm.
långa, hellinne, fållade, med hängare, nästan outslitliga, passande till såväl köks- som toaletthanddukar, pris endast 6,50 pr duss. Obs.! 3 duss. fraktfritt.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Torine Torines
Symaskinsreparationer av verkl. fackman. — Beg. Husqvarna, Singer fr. 25 kr., Alla elektr. billigt.
Absolut billigast, med flerårig garanti.
RAGVALDSTR. 3, v. Hornsg. 24, Tel. 43 32 82, och Klara N. Kyrkog. 29, vid Posten. 21 53 18.

Den 27 juli 1935.

Upp till fred.

Med rätta frågar Amelie Posse-Brázdová i ett brev till Tidevarvet i föregående nummer var vi äro och vad vi göra i en tid, som egentligen inte är sysselsatt med något annat än att fullborda förberedelserna till ett nytt krig, och då olika länders diplomater flyga omkring för att allt under fredliga försäkringar och fördrag förmå sina grannar att dröja, till dess de själva äro färdiga med sina rustningar. Det är alldeles riktigt, att i ett sådant skede skall Tidevarvet om än så blygsamt vara med och säga sitt ord även om det skulle vara förgäves — vem som nu är vis nog att kunna bedöma, vad som är förgäves eller icke.

Bakom den högkonjunktur och därmed minskade arbetslöshet, som vi alla under det senaste året fröjdat oss åt och njutit av, har stått en skugga, som mer och mer träder i förgrunden, fast vi alltjämt söka blunda. Ty vad har förorsakat denna högkonjunktur annat än rustningsindustrin! Det tänka vi väl alla — om vi över huvud taget tänka något.

Men om vi befara att krig är i annalkande, *hur* kan vi ta det så lugnt, *varför* låta vi tiden gå ifrån oss? Vad kan *vi* göra är det oansvariga svaret. — Vad skulle det vara för någon oemotståndlig makt, som kunde dra kriget över oss som ett oundvikligt öde? Är det oövervinneliga arméer och mäktiga regeringar? *Visst inte!* Regeringarna skifta allt som oftast och de liksom arméerna bestå endast av vanliga människor — ibland litet mer, ibland litet mindre begåvade — som alla varit lindebarn och alla en gång ska dö. Men vad är kriget? Människornas begär efter makt och pengar, ingenting annat. Det kan sedan klädas ut i nationalkänsla och fosterlandskärlek, ära och hjältemod. Men det är inte *hela* folket, de breda lagren, som vinna makt och pengar. Fattigdom och lidande, död och sorg är *deras* vinning. Folken vilja inte heller krig. Endast några vapenfabrikanter och aktieägare i vapenindustrin ha en sådan önskan. Likaså några diktatorer och enskilda individer, som vill utsuga andra folk. Folken önska fred. Det är hög tid, att folken få sin vilja fram.

I Sverige ser man kriget som ett ont. På sin höjd har ett fåtal intresse av att andra länder föra krig, detta för snöd vinnings skull. Det är inte mycket bättre. Men i vårt land ha vi i stället försvarsvilja. De politiska partierna äro något olika inställda alltifrån högerns romantiska, ofta äkta, patos, som likställer fosterlandskärlek med militär, gasmasker och underjordiska källare med cementtak av viss tjocklek och fram till den fredligt inriktade socialdemokratiska ledningen, som provisoriskt vill försvara »demokratin» — men så billigt som möjligt.

Försvara demokratin! Menar man demokratins idé? Ty demokratin har ännu knappast sett dagen. Det är endast begynnelsen. Vi ha en mängd lagar, som kanske kan kallas demokratiska, men vi veta att genom det proportionella valsystemet, konservatismens framsynta »reform» för att göra sig evigt beståndande, är det i verkligheten alltjämt fåtalets vilja, som gör sig gällande — vad de än kallas. Det finns ännu trots allt ett proletariat i samhället, kvinnor och arbetare. De utgöra tillsamman en överväldigande del av folket. Deras vilja — om de vilja — är folkviljan.

Tänk om folkviljan i alla länder skulle säga ifrån, att den inte önskar krig. Då skulle det märkvärdiga inträffa, att det ej blev krig. Det lilla fåtalet *måste* böja sig för det stora flertalet. Vi ska bara inte tro att det är lätt för en folkvilja att göra sig hörd. Den måste först och främst frigöra sig och världen från det nät av god, förblindad offervilja och ond vinningslystnad, som regerar samhällslivet. Den måste också känna sin litenhet och sitt ansvar så starkt, att den befrias från mindervärdighetskänsla och i stället förstår sin makt. Och den måste tro, att det till synes omöjliga likväl är möjligt. Och inträffar!

Den nordiska insatsen.

Utmärkta anordningar, ett fint program med givande föredrag och diskussioner och en påfallande god och kamratlig samvaro — så sammanfattar fröken *Greta Stendahl* under ett samtal med Tidevarvet sina intryck av den andra Nordiska Studieveckan, som hållits på Grankulla Arbetarakademi i Finland och från vilken fröken Stendahl just återkommit.

Det är på initiativ av Nordiska Folkhögskolans i Genève och Internationella Folkhögskolans i Helsingör elevorganisationer som de nordiska studieveckorna kommit till — den första hölls som bekant i Viggbyholm i fjol. I år hade man dessutom fått ett mycket värdefullt bistånd från den finska avdelningen av Världsförbundet för folkbildningsarbete, som tillsatt en kommitté för Nordiska Studieveckan med två utmärkta och intresserade personer i spetsen, hr Pekka Railo och professor Zachris Castrén.

Demokrati och folkupplysning främst ur nordisk synpunkt, de nordiska folkens insatser och betydelse för kultur och politik var programmets huvudpunkter. *Christian Lange,* som talade om Nordens betydelse för Nationernas förbund påvisade exempelvis hur de nordiska staterna vid flera tillfällen genom sina personliga representanter på ett lyckligt sätt gjort sig gällande genom att hålla på sin rättsståndpunkt och redaktör *Sven Backlund* gjorde en mycket fängslande exposé över det nordiska sammanhanget.

Ett oförglömligt föredrag var också rektor *Peder Manniches* om Höjskolen, et nordisk Bidrag til Kulturen. Red. *Arne Sörensen* talade om frågan: Er Norden en kulturell Provins i Forhold til Europa? — Detta är bara i allra största korthet några detaljer ur det mycket mångsidiga och givande programmet.

Studieveckan var väl besökt. Förhållandevis var det litet för få finnar, men anmälningarna från de övriga nordiska länderna inklusive Estland hade varit så talrika, att man inte vågade reklamera för mycket i Finland. Fred och Frihet representerades av ett tjugutal deltagare, med fru Toini Iversen, Finlands ordf. i spetsen och hela Nordiska Folkhögskolan med Axel Sömme, Arne Sörensen och Sven Backlund kom också på sin kursavslutningsresa till Grankulla.

Jag tror också att de finska deltagarna likaväl som vi andra fick mycket av veckan, säger fröken Stendahl. Ett ganska rörande vittnesbörd om detta gavs f. ö. av en ung flicka från Österbotten, från barkbrödets trakt, som klädd i finsk nationaldräkt och med långa, ljusa flätor såg ut som vore hon tagen ur Kalevala. Hon uttryckte sin glädje över vad hon fått lära och höra under denna nordiska samvaro och förklarade att till nästa år skulle hon komma med — men då skulle hon ha lärt sig svenska. Över huvud taget hade jag intrycket, säger fröken Stendahl, att där det verkligen finns ett behov av kulturgemenskap, där kommer också finnarna med.

Innan studieveckan avslutades antogs en del resolutioner. En gällde kulturförbindelserna mellan Finland och Skandinavien och gick ut på att skandinaverna — särskilt sådana som äro med i folkbildningsarbetet — måtte bemöda sig om att lära finska språket så att de grundligt och självständigt kan förmedla kunskap om Finlands förhållanden till Skandinavien. Å andra sidan förutsattes att Finlands finsktalande folkbildningskretsar måtte uppehålla och fördjupa intresset för Skandinaviens språk och bildningsarbete.

Vidare uttalade man sig för utbyte av elever och lärare vid de nordiska folkhögskolorna, utbyte av journalister, anordnande av lärarkurser för studiet av mellanfolkliga problem etc.

Kursen på Grankulla fick en indirekt fortsättning i Stockholm, dit Nordiska folkhögskolans kursdeltagare och lärare fortsatte på sin Europaresa och där en angenäm samvaro mellan nuvarande och förutvarande lärare och elever samt andra intresserade kom till stånd vid en mottagning på Stockholms Stadshus.

Ungdomsstämma i Köpenhamn.

Dansk Kvindesamfunds ungdomsorganisation i Köpenhamn anordnar söndagen den 25 augusti en nordisk ungdomsstämma, till vilken »alla unga kvinnor» inbjudas. Mötets syfte är att ge ett uttryck åt den nordiska kvinnliga ungdomens vilja att hävda kvinnornas ställning som fria ansvarsmedvetna medborgare och att samarbeta för detta mål. Förmiddagen upptages av mottagning, förhandlingar, bilutfärd och te tillsammans med deltagarna i den internationella Open-Door-kongressen. På eftermiddagen blir det offentligt möte i Kvindelig Læseforenings festsal, med tal av *Alva Myrdal,* Sverige, *Caro Olden,* Norge, *Thyra von Beetzen-Östman* och *Kajsa Krook,* Finland, samt *Ella Lading-Andersen* och *Stella Kornerup,* Danmark.

Vid Carin Kernells Slöjdskola och gästhem,
Södertälje, gives tillfälle att förena rekreation och bad med roande sysselsättning, vävning, sömnad och all slags konstslöjd samt för lärarinnor undervisning i skolslöjd. Allt valfritt, billig helinack. och tillfälle till tysk och engelsk konversation. Prospekt mot porto. Tel. 16 14.

kvalitets JC Frukt
FRUKTCENTRALEN

RES TILL Rönninge Gård,
Frälsningsarméns Pensionat och Vilohem, Rönninge, tel. 19. Rofylld viloort. Bra rum. God husmanskost. Fullt modernt. Moderat pris.
OBS.! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare *Hj. Johanson.*

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 . Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

GULLRINGS HUS
LÖSER EDER BYGGNADS-FRÅGA PÅ BÄSTA SÄTT
Låt Er egen smak bli avgörande för villabygget. Meddela oss Edra önskemål angående utformningen av det blivande hemmet. Utan prisförhöjning åtaga vi oss leveranser efter Edra ritningar. Begär vår intressanta och innehållsrika katalog över monteringsfärdiga trähus och sportstugor.
GULLRINGENS TRÄFÖRÄDLING
Kungsgatan 5, Stockholm.
Tel. 21 01 18, 21 23 18.

Föreningen Årsta · Stockholm
Förstklassigt Damhotell
Norrlandsgatan 8—10 (invid Normalmstorg), Stockholm.
Ljusa rum med varmt och kallt vatten och telefon.
Gott bord. Vackra, trevliga samlingslokaler.
Telefoner: 20 92 57, 20 92 58, 20 95 54, 20 97 50
Telegramadress: Arstaklubben, Stockholm.
Enkelrum 4.50—6 kr. Dubbelrum 8—10 kr.

Kurs i psykologisk barnavård
förenad med praktik, börjar *den 15 sept i Barnavdelningen i Kollektivhuset, John Ericssonsgatan 6.* Kursen står under överinseende av D:r Alfhild Tamm och är lämplig som förberedelse för fortsatt socialt arbete och kompletteringsutbildning för barnsköterskor och mödrar. Föreläsningar komma att hållas bland annat av D:r Tamm, D:r Nielsen och fröken Greta Lundberg. *3 mån.-kurs 100 kr., 8 mån.-kurs 225 kr.* Intyg lämnas. Anmälningar mottagas av fröken Lundberg, ovanstående adress. Tel. 50 11 20. Några praktikanter kunna omedelbart antagas.

Önnestads Folkhögskola (Kristianstads län)
Vid huvudkurserna den 1 nov. 1935—15 april 1936 följande för kvinnor avsedda avdelningar:
1. KVINNLIG FOLKHÖGSKOLA: allmänbildn. och medborgerlig undervisning. 1 främmande språk. Förberedande för sjuksköterskeutbildning m. m.
2. ANDRA ÅRSKURS med utvidgad humanistisk och naturvetenskaplig undervisning. 1 à 2 främmande språk. Förberedande för seminarier, slöjd- och skolkökslärarinneutbildning. Efter andra årskursen frivillig FORTSATTNINGSKURS å minst 1½ mån. Valfria ämnen.
Statsstipendier upp till 35 kr. pr månad, friplatser, låga kostnader.
Prospekt kostnadsfritt från *D:r M. Feuk, Önnestad.*

Billiga och Trevliga
BAD- och REKREATIONSRESOR
till
SÖDERTÄLJE, SÖDERTÄLJE HAVSBAD och HÖRNINGSNÄS.
Angf. SIRIUS vardagar och SIRIUS II söndagar
från Sthlm, Munkbron kl. 10 f. m. Från Hörningsnäs kl. 5 e. m., från Havsbadet kl. 6 e. m., från Södertälje kl. 7 e. m.
Biljettpriser: *Södertälje tur och retur kr. 1.50, Södertälje Havsbad d:o kr. 2.—, Hörningsnäs d:o kr. 3.—.*
OBS.! Måndagar, onsdagar, fredagar och lördagar angöres Sandviken (Enhörna) på resan från Stockholm kl. 10 f. m. och från Södertälje kl. 7 e. m.

Semestervila med vävning i Sigtuna
I pensionspriset ingår 3 tim. undervisning i vävning dagligen.
Skog och bad i omedelbar närhet.
NYBÖRJARKURSER, FORTBILDNINGSKURSER, MÖNSTERRITNING.
Kurserna pågå året runt.
SIGTUNA VÄVSKOLA
Tel. 234. Mary van Rijswijk.

Nordisk kvinnogymnastik i Sigtuna.

Uppe vid Sigtunaskolans moderna och dominerande anläggningar högt över vägen vid infarten till staden är det dessa veckor ett rörligt liv. Det är inte nog med att planerings- och nybyggnadsarbeten pågå för full fart i sommarvärmen. Tvåhundratjugufem kvinnliga gymnaster från de fem nordiska länderna och förresten också från andra stater i Europa och Amerika ha försammat kalleisen till *Nordiskt Förbunds för Kvinnogymnastik* sommarkurs. Denna som hålles årligen omväxlande i Finland, Sverige, Norge och Danmark har i år för andra gången placerats i Sigtuna.

Gårdsplanen vimlar av spänstiga gestalter i de vackra blåa och gråa gymnastikdräkterna och de nordiska språken ljuda i behaglig och otvungen blandning. Medarbetaren kommer lagom till dagens första lektion, som samtidigt är dess höjdpunkt, nämligen *Elli Björksténs* timme i den ståtliga gymnastiksalen. Det är nu 14 år, som Elli Björkstén varit den ledande kraften i dessa kurser. Men det karakteristiska är just — och det intygas oupphörligt av deltagare, som under denna tid inte ett enda år försummat kurserna — hur hon ständigt förmår göra arbetet nytt och stimulerande. I dag går man igenom ett nytt dagsprogram, det byggs upp från grunden, suggestivt. Deltagarna tvingas att arbeta inifrån — intet mekaniskt arbete med armar och ben — tanken måste vara med, känslan, hela människan i högsta koncentration. Man får också ett starkt intryck av den rytmiska växlingen mellan ansträngning och avspänning, som utmärker Elli Björksténs metod.

— Visa mig nu det segaste ni kan, säger hon och gymnasternas armar sträckas, som hade de centnertungt motstånd att övervinna. — Och nu skall vi se på deras miner, blir de ljusa, så gör de rätt. Efter det stränga muskelarbetet kommer den härliga fria rörelsen — så — allt som ger en känsla av fart är så till den grad nyttigt.

— Elli Björkstén är för kvinnogymnastiken vad er Ling på sin tid var för mansgymnastiken, det ligger bara 100 år emellan, säger en entusiastisk deltagare från England, Miss *Gladys Wright*, själv ledare för en gymnastisk sommarskola i England — den »engelsk-skandinaviska». — Jag försöker stimulera intresset för gymnastik i vårt gymnastiskt ganska ointresserade land, säger Miss Wright och Elli Björksténs gymnastik har haft stora framgångar. Vi behöver den. Vårt allt uppslukande intresse för sport och spel gör att den fysiska fostran som gymnastiken ger blivit ganska försummad.

Bland deltagarna befinner sig också ord. för den norska föreningen av Nordiskt förbund för kvinnogymnastik, fröken *Elisa Platou*. Hon berättar om de stora landvinningar Elli Björksténs gymnastik gjort i Norge, där det för 12 år sedan knappast fanns en kvinnlig gymnastikledare att uppdriva, men där intresset vuxit oerhört på dessa år och tagit sig uttryck bl. a. i de talrika frivilliga gymnastikavdelningarna bland arbetande kvinnor från alla upptänkliga yrken.

Kursen i Sigtuna, som står under ledning av den svenska ordföranden fröken *Marrit Hallström* och med vice ordf. fröken *Karin Karling* som organisationschef, är mångsidig. Den har avdelningar för småbarns-, skolbarns- och motionsgymnastik, vidare orientering under ledning av fröken *Karin Ljungwaldh* och slutligen förekommer föredrag i olika med gymnastik och uppfostran sammanhängande ämnen. Bl. a. har professor *Charlotte Bühler* föreläst om ungdomsårens psykologi.

Fastän endast passiv åskådare har medarbetaren blivit riktigt uppfriskad under en dag i Sigtuna. Så glad och vänlig är stämningen bland de med hänförelse arbetande tvåhundratjugufem. Som f. ö. se ut att kunna gå i döden för sina ledare.

-n.

Barnavårdskurs i kollektivhuset.

Kurser i psykologisk barnavård med föreläsningar och praktiska övningar komma att anordnas i Kollektivhusets barnavdelningar med början den 15 sept. Det blir högst femton barn, spädbarn och småbarn under sju år, som utgöra övningsmaterialet. D:r Alfhild Tamm som har överinseendet över kursen samt d:r N. Nielsen bli föreläsare. Kursen ledes av kollektivbarnkammarens föreståndarinna fröken Greta Lundberg. Särskilt meddelas att några praktikanter kunna få börja arbetet redan nu. Anmälningar ske till fröken Lundberg, John Ericssonsgatan 6, tel. 50 11 20, Stockholm.

Rättelse:

I Amelie Posse-Brázdovás artikel i förra numret stod: »t. o. m. nazisternas massamfund kan ju inte bestå utan vår medverkan —». Skall vara *manssamfund*.

En sportfest i Moskva.

(Forts. fr. sid. 1.)

aning om arten av den väldiga parad, med vilken Sovjet har velat demonstrera sitt intresse för amatörsport och gymnastik på verkligt bred grund.

— Det starkaste intrycket från sportfesten var all denna ungdom i sol och glädje, med blommor och vimplar och strålande färger, berättar fröken *Armida Zetterlund* för Tidevarvet.

Fröken Zetterlund, som just kommit hem från ett besök i Moskva under sportfesten är lärarinna i en av Stockholms folkskolor och särskilt intresserad av allt som har med barn och ungdom att göra. — Det var en överväldigande massuppvisning, paraden räckte i flera timmar, en oavbruten förbimarsch av kadrer på 250 personer i var — och inte det minsta klickade. Deltagarna i vackra sport- och gymnastikdräkter företrädde av musikkårer som spelade den s. k. »glädjemarschen». Man såg de mest fantasifulla arrangemang. Det fanns t. ex. jättelikt förstorade bilder av de olika sportgrenarna och i varje bild, som bars högt över de marscherandes huvuden stod en levande människa och utförde rörelserna. Så bar man t. ex. en hel fotbollsplan runt torget, med springande, spelande människor på.

— Under de fyra timmar jag såg på, passerade ungefär 10,000 människor i kvarten, men jag såg under hela den tiden endast *en* avdelning för fotboll och förresten endast en för brottning. Efter defileringen av de många avdelningarna, som representerade stadens 10 rajonger, följde en avdelning av professionella, de var mindre vackra. Annars var det verkligen ett underbart skådespel med alla dessa vackra, välväxta ungdomar, bruna och glada. Om det var sparsamt med fotboll fanns det så mycket mera gymnastik, tennis, diskus, kanot- och roddsport, t. o. m. schack räknades med bland idrotterna. Och hela tiden följdes paraden av ett tonande, fallande och stigande jubel när de passerade mausoleet.

— Jag hade haft tillfälle att se några representer dagarna innan, berättar fröken Zetterlund vidare och där var det särskilt en sak, som jag tyckte var rolig. Man övade ett slags figurspel med bollar och vimplar och både soldater, äldre kvinnor, barn och ungdom deltog under den gladaste stämning.

*

Som en bakgrund till denna uppvisning av jättemätt kan det ha sitt intresse att påminna om det sovjetryska idrottsmärket, som instiftades vintern 1930—31 och omfattar löpningar, höjd- och längdhopp samt simning. Under de första tre åren grep sig ungefär fyra miljoner män och kvinnor an med träningen för proven och en halv miljon tog idrottsmärket. Sedan kom det stora uppsvinget. Bara under första halvåret av 1934 kom ytterligare 2 miljoner människor med och i den takten har det sedan fortsatt.

Målet för den intensiva propagandan är helt enkelt att med sportens hjälp fostra en hel generation till friska, sunda och glada människor. Det måste skaffas idrottsplatser och utrustning och träningsmöjligheter och instruktörer och samtidigt sörjer man noggrant för de enskildas hälsa.

Svaret på denna propaganda kan man se ute på fabrikernas och skolornas idrottsplatser dit människorna strömma och där de verkligen se ut att ha roligt. Eftersom alla kostnader bäras av staten och det dessutom är sörjt för tillräcklig ledighet för träning o. s. v., blir det möjligt för praktiskt taget var och en att välja den sport hon eller han vill utöva.

*

Fröken Zetterlund talar om en liten detalj från paraden, som visar hur djupt medvetandet om *idrott för alle* har trängt: där fanns också en avdelning av f. d. brottslingar, medlemmar av något uppfostringskollektiv, som marscherade med i ledet. Ett litet bevis på att man verkligen vill ta upp dem i samhällsgemenskapen igen och räkna med dem som människor och sportsmän.

— Och något annat nytt från Moskva?

— Ja, den nya metron, som verkligen var något oerhört vackert och imponerande. Tolv stationer är färdiga nu. De utgjorde alla var och en för sig ett fullkomligt konstverk, alla olika, uppförda i den mest praktfulla marmor i olika färger och med ståtliga balustrader och pelare. Metron har ju varit ett gemensamt intresse om något för Moskvas befolkning, slutar fröken Zetterlund, men så har det också blivit en sevärdhet av första ordningen.

Casan.

Litteraturen måste vara fri.

Från den internationella författarkongressen i Paris kom en av deltagarna på genomresa till Stockholm. Det var *Michail Koltzow*, en av Sovjets mera bekanta unga skriftställare och journalister. Hr Koltzow är redaktör för skämttidningen Krokodil, dessutom medarbetare i Pravda, chef för det stora tidningsförlaget Jourgaz och ordförande i journalistförbundet i Sovjet. Han är en ung, mörk man, som berättar med stor humor om sina erfarenheter som skribent i ett av världens mest låshungriga land.

Men först Paris. Kongressen, som var mycket intressant, ville åstadkomma en stor sammanslutning mot krig och fascism, berättar hr Koltzow, den tillsatte en internationell byrå på mycket bred bas för att ytterligare verka för de antagna resolutionerna. Bland medlemmarna i byrån är sex eller sju nobelpristagare — bl. a. får Selma Lagerlöf ha sänt ett mycket förstående telegram. Vad man nu vill verka för är, utom ett gemensamt uppträdande mot krigsfaran och fascismen i resp. länder, ett ökat utbyte mellan de olika ländernas skriftställare, underlättande av resor och dylikt och slutligen beslöts inrättande av ett internationellt litteraturpris, avsett icke som belöning för ett helt livsverk utan för *en* viss bok.

— Jag tog vägen över Sverige för att få se ert land, säger hr Koltzow vidare, och vad jag sett har på det högsta in-

Drag fördel av Danzigs billiga valuta

på semesterresa till NORDENS MONTE CARLO

ZOPPOT

den mondäna badorten vid Danzig. — Internationellt Kasino - Roulette - Baccara.

Omväxlande nöjen och rekreation. Otvunget, glatt badliv. Dans. Friluftsopera. Ypperliga hotell.

Tåta bekvälma förbindelser från Stockholm, Kalmar eller Karlskrona med den komfortabla och snabba s/s **Marieholm.**

Valutan nu 130 Danziger Gulden för kr. 100.

Upplysningar, prospekt och biljetter genom SVENSKA AMERIKA LINIENS kontor, resebyråerna eller

SVENSKA AMERIKA LINIENS ÖSTERSJÖTRAFIK

GUSTAF ADOLFS TORG 16 · STOCKHOLM · TELEFON 23 16 70

Elin Wägner:

En psykoanalytisk kvinnostudie.

Det var en gång på åtti-talet en skånsk postmästarfru, fattig och ofärdig, på kant med sin man, försmådd av den tillbedde, nedskälld av Politiken för sin sista roman, och som trots sin skräck för självmord blev tvingad till det av sin ännu större skräck för livet. Hon önskade i sin sista stund brinnande att kunna fortleva i sitt arbete och att ge Georg Brandes en chock, icke minst för att han försmått en så genial författarinna.

Och det gick som hon ville. I varje fall med berömdheten. Efter Ernst Ahlgrens död fortfor det att komma ut nya böcker av henne och nya upplagor av de gamla böckerna. Axel Lundegård förvaltade troget hennes litterära kvarlåtenskap och gjorde färdiga böcker av hennes fragment. Det är tvivelaktigt om detta litterära testamente var en lycklig disposition, särskilt för arvtagaren, men minsta utkast blev i alla fall använt. Sen kom det böcker och uppsatser om henne, dokument av och om henne, allt mindre försiktiga, allt mer inträngande ju längre tiden led och tog med sig Brandes, Lundegård, hennes enda dotter, och andra som möjligen kunde ta anstöt. Vad Brandes angår skulle man önskat att han fått uppleva den psykoanalytiska studie — av *Tora Sandström* — som slutligen kommit, ty där får han en upprättelse efter de mindre smickrande porträtt Ernst Ahlgren gjorde i Elsa Finne och Den bergtagna. Man förstår kanske inte att en så klok karl nånsin började leka med Ernst Ahlgren, ty han borde begripit att det var att leka med elden, men man förstår varför han flydde i förskräckelse med svedda don Juanlockar.

Den som skriver detta är icke nog bevandrad i den senare litteraturen om Ernst Ahlgren för att avgöra i vad mån analysen förändrar Ernst Ahlgrens bild sådan den stod där innan »En psykoanalytisk kvinnostudie» kom till. Men den freudska metoden tycks vara skickligt använd, med en viss frihet och passar i detta fall. Analysen är skoningslös, men emedan den är förenad med vördnad och medkänsla blir den inte grym. Den plockar inte sönder människan Victoria Benedictsson, så att uttrycket dissekera som Ernst Ahlgren själv så gärna använde passar inte här — tvärtom, den försöker göra en helhet av denna kvinna och hennes liv ut från en bestämd utgångspunkt om vad det var som bestämde hennes öde.

Analytikern utgår från att Ernst Ahlgren endast blev en vrångbild av vad naturen ämnat henne till. Hon föddes med stora förutsättningar i begåvning, viljestyrka och vitalitet men nevrosen kastade tidigt sin förtrollning över henne, och hon förvred och förbrukade sina krafter i kampen mot den utan att själv riktigt veta — eftersom den moderna psykologien inte var uppfunnen — vad det var hon kämpade emot. Till dess slutligen den sista stora emotionella besvikelsen förvärrade till olidlighet en gammal ångest från vilken hon flydde in i döden. Analysen vill med belägg av hennes egna frikostiga upplysningar om sig själv visa att hon blev hämmad i sin utveckling till normal sexualvarelse på grund av nevrotisk disposition och felaktig behandling i barndomen av föräldrarna — kärlekslöshet inför hennes ömhetsbehov och sedan oförståelse för hennes önskan att bli artist. Hon blev sen aldrig en mogen kvinna till sitt känsloliv, på analytiskt språk: hon regredierade till pregenitala stadier. Olyckliga omständigheter vid valet av make gjorde att hon helt ung kom att genomgå erfarenheterna som maka och moder utan att de kunde utveckla henne, lösa henne ur hämningen och förlika henne med hennes kvinnliga roll. Därför reagerade hon med hatfylld protest mot mannen och barnen, att hennes två barn voro flickor gjorde saken bara värre. Hon hatade att ha gett dem en droppe av sitt blod, heter det, och den yngstas tidiga död var en lättnad. Sin kärlek kastade hon på det egna jaget och på den jagprestation som det litterära arbetet utgjorde, det är därför ett av kapitlen i boken heter: narcism och exhibitionism. Medan hon skyggade för den fysiska hängivenheten såsom något förnedrande och något som måste utlösa förakt hos mannen som tagit emot den, blottade hon till höger och vänster sitt personliga liv inte bara i det publicerade, vilket ju hörde till det yrke hon valt, utan även i brev och dagböcker, skrivna även de inför offentligheten. Och ändå fick hon inte nog. Hon sökte hela livet den kamrat och vän som hon kunde få tala om allt för, hon tänkte sig nog att få ta förtroenden men framför allt vore det viktigt med någon som aldrig tröttnade att höra på och aldrig att diskutera felen och förtjänsterna i hennes manuskript. Hennes kärlek till Brandes var mest intellektuell, och hon blev hans älskarinna, säger analytikern, inte av spontan känsla utan av rädsla att stöta bort honom genom ett nej. Hennes förtvivlan över att han hastigt drog sig tillbaka var mera kränkt stolthet och hat över förödmjukelsen och missräkningen än verklig kärlekssorg. Det faktum att hon genast försökte utnyttja sin erfarenhet litterärt och till en början sökte intala sig och andra att hon skulle bli en rasande fin konstnär av det här, skulle kunna tyda på att analytikern har rätt, men ett författarhjärta är ju ett mångtydigt ting. I alla fall så kunde hon inte direkt och ögonblickligt omsätta i konst sin kärlek och sitt hat som hon hoppades, vilket Den bergtagna, gripande som mänskligt dokument men misslyckat som konst, nogsamt visar. När man nu med analytikern ser över hela hennes bana förstår man hur fåfänga hennes egna försök att rädda sig voro, hur fåfängt Axel Lundegårds snälla vaktande, så hon inte skulle få tillfälle att göra sig något och hur fåfänga Georg Brandes små generade sjukbesök. Hon kunde inte annat göra än öppna pulsådern. Det var för henne en naturlig död. Den som betänker detta öde nu sedan det väl är förbrunnet och dess hetta blivit till aska säger sig att det var väl bättre att hon fick detta slut än att hon likt Alfhild Agrell skulle fått lov att skapa om sig till Lovisa Petterqvist för att få bröd för dagen. Det är inte värst mycket höstsol över gamla författarinnor.

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1935 sin trettonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 27 Juli 1935 — N:r 27

Prenumerera på TIDEVARVET för 1935. Pris kr. 6:—

tresserat mig. Det sätt på vilket ni söker bemästra naturen är i många avseenden förebildligt för oss. Er renlighet, er kultur — — — Vårt stora problem är kampen mot naturen — fastän vi kämpar för freden är vi stora erövrare! Och naturen är så stor och hård att vi inte vill ha några mänskliga fiender.

Som journalist och författare är det ju min uppgift att vara ögon för folket och människornas livsvillkor intresserar mig i allra högsta grad. Just nu är arbetet för en högre levnadsstandard särskilt aktuellt hos oss. Ett av sina uttryck får detta arbete i den oerhörda efterfrågan på böcker och tidningar. Pravda utgår nu i 2½ milj. ex. men vi skulle ledigt kunna öka upplagan till 6 milj. om vi bara hade papper. Som förlagschef måste jag t. o. m. föra en strid med ekonomidirektören om vi skall ha lösnummerförsäljning eller bara fasta prenumeranter. Papperet räcker inte till för att tillgodose hela efterfrågan. De fasta prenumerationerna ställer sig ekonomiskt fördelaktigast. Men jag tycker också man bör liva upp gatubilden med litet lösnummer — annars blir ju tidningen bara en osynlig hem- och familjetidning!

Författarnas frihet? Vi skriver som författarna i alla länder om människornas förhållanden, kärlek, natur, samhällsproblem. Ni förstår, ingen publik i hela världen låter påtvinga sig en slentriansmässig propaganda, den vill ha det som intresserar den och reagerar omedelbart inför det schablonmässiga. En tvångsmässig litteratur blir tråkig och kan därför inte existera — inte i något land, i längden, slutar hr Koltzow. *C. H.*

TVÅ AKTUELLA BÖCKER

BASIL MATHEWS

JUDARNA I FOLKENS KAMP OCH KRISER

Översatt av *Karl Fries.*
3:75.

ÅKE V. STRÖM

SVENSKT OCH TYSKT OM FOLK OCH KYRKA

1:75.

I varje bokhandel.

FRITZES

Befolkningsfrågan och arbetslösheten.

Ökad folkmängd måste betyda ökad arbetslöshet — ju färre människor däremot, dess flera arbetstillfällen på var och en — det är ett argument som ofta kommer fram i den allmänna diskussionen om befolkningsfrågan. Några sammanfattande synpunkter på saken ha t. ex. nyligen framförts av en förf. i Social-Demokraten, som söker bevisa, att försörjnings- och fördelningsproblemen är lättare att lösa med en liten folkmängd. Och hur ofta möter man inte den uppfattningen, att allt talet om förbättrade möjligheter för barnafödande och ett underlättande av föräldraskapet är ett förräderi mot dem, som burit arbetslöshetens tyngsta bördor, ett trick för att lura dem in i ännu större svårigheter!

De enskildas rätt att ha barn.

Professor Gunnar Myrdal har i en artikel i den norska tidskriften *Fritt Ord* — på grundval av ett par föredrag hållna i vår i Föreningen Norden i Bergen och Trondheim — på ett mycket klarläggande sätt bemött denna uppfattning, samtidigt som han starkt understryker den betydelse för *de enskilda människornas livslycka,* som ligger i möjligheten att kunna ha barn. Den medvetna befolkningspolitiken är påkallad inte bara för att höja folkets kvalitet och bevara dess ekonomiska standard utan också av rena sociala rättfärdighetsskäl.

Det är ju ett hållbart resonemang. Ty skulle frågan huruvida en människa får ha barn eller inte enbart avgöras av *ekonomiska* skäl hade vi ju hamnat i den verkliga orättvisan eller hur? Så många positiva glädjeämnen finns det väl vid sidan av besväret med barnen, att detta skulle kännas som en stor orättfärdighet.

Minskad folkmängd innebär också minskade arbetstillfällen.

Men hur är det då med arbetslösheten? Blir den inte större om antalet arbetsföra människor ökas? Det är ganska naturligt, svarar Myrdal, att den uppfattningen fått gehör i en tid, när det är trångt om arbetsmöjligheter på många områden. Men den är icke desto mindre felaktig i det väsentliga. I Sverige har vi ingen brist på naturtillgångar och sannerligen icke heller på behov, som det gäller att fylla. Felet kan inte vara att vi är för många i landet för att skaffa oss en skaplig utkomst. Genom en folkminskning sjunker inte bara arbetarantalet utan också mängden av arbetstillfällen. Många av oss anser, att det ekonomiska livet skulle kunna organiseras så mycket bättre att nöden i samhället avskaffades och arbetslösheten utrotades. Meningarna om vari samhällsorganisationens brister består och genom vilka reformer en högre ekonomisk standard kan åstadkommas är mycket olika. Men hur vi än politiskt bedömer samhällets organisationsproblem är vi väl eniga om att detta problem är lika viktigt och lika allvarligt med en liten befolkning som med en stor.

En besvärlig övergångstid.

Men framförallt måste vi komma ihåg att en minskad befolkning först kan uppstå efter en övergångstid under vilken hela produktionsapparaten måste förminskas. Den relativa mängden realkapital per arbetare borde visserligen ökas. Men denna ökade kapitalrikedom tror jag kommer att försvinna mellan fingrarna på oss. Det kan knappast undgås att en dylik sammankrympning i hela hushållningen måste följas av allvarliga, krisskapande verkningar, som närmast kommer att bli en extra anledning till arbetslöshet under övergångstiden.

Därtill kommer den förändring i själva sammansättningen av befolkningen, som gör att försörjningsbördan för de arbetsföra åldrarna trots den minskade barnmängden blir starkt ökad. Myrdal påpekar, att den nu arbetsföra och fruktsamma generationen icke på långt när föder tillräckligt många barn för att upprätthålla sitt eget antal. Just nu är sålunda denna generation övertalig. Under en kort övergångsperiod, innan åldringarna ännu relativt sett har blivit flera än de är i den växande befolkningen, har den arbetsföra generationen en onormalt *liten* försörjningsbörda för barn och gamla tillsammantagna. Det är vår egen situation just nu. Men denna övertaliga generation kommer att åldras. Efter oss kommer en generation som är starkt förminskad. När den blir vuxen och arbetsför, blir den i stället tvungen att bära bördan av försörjningsplikter emot en onormalt stor generation av gubbar och gummor. Nästa generation — ungefär om trettio år — blir det dubbelt så många åldringar per arbetsför individ som nu.

Och framförallt tar man fel om man tror, att de *barn* som vi nu föder, skall få det särskilt bra för att de är så få.

Tvärtom kommer våra få-taliga barn att få det sär-skilt trängt och knappt, just för att de är så få och ändå har så många gamla att försörja med sitt arbete.

Alltså är det redan av ekonomiska skäl nödvändigt med en kraftigt insatt, positiv befolkningspolitik. Men också ur de enskilda människornas synpunkt är den nuvarande fruktsamhetsutvecklingen farlig. De barnlösa eller ensambarn-familjerna är knappast någon lycklig livsform för vanliga människor. Man har ju ingen att sörja för. Man har så få band som binder. — Men antalet av dessa familjer växer alltmer.

Olyckliga ensambarn.

Ännu skadligare är kanske verkningarna på ensambarnen själva. Det finns en hel vetenskap som sysslar med dessa spörsmål. Den har fastslagit att de ensamma barnen just genom avsaknaden av syskon ofta får en uppväxtmiljö som inte är helt lycklig. De blir ofta lillgamla och bortskämda. Allt för ofta utvecklas de till rena problembarn. Som uppväxande ungdom tyckas de ha svårare att finna en frisk, utåtvänd och social livsinställning. Ibland får de hela livet igenom bära på en börda av ett outvecklat och i olika avseenden snedvridet känsloliv som ofta yttrar sig i överdriven självupptagenhet och som inte bara gör dem mindre dugliga i samhället utan också gör både dem själva och deras kommande livskamrat olyckliga.

"Befolkningspolitiken" skall inte tvinga människor ut i ett nödläge.

Med alla dessa synpunkter för ögonen framstår kravet på en positiv befolkningspolitik så mycket starkare. Myrdal framhåller återigen, att det är *under nuvarande förhållanden* som flerbarnsfamiljerna lämnas att lida nöd. Inte är det detta man eftersträvar, när det talas om befolkningsfrågan, att tvinga flera människor ut i de svårigheter som kunna sammanhänga med en stor barnskara. Det gäller ju tvärtom att åstadkomma en ny balans mellan existensmedel och försörjningsbehov, att öppna människornas ögon för den nuvarande orättvisan och få dem att betänka sina *ekonomiska förpliktelser mot samhället som barn.*

En socialpolitik, som tar sig an barnen och skyddar familjen ger dessutom ett uttryck för en uppskattning från samhällets sida av familjebildning och föräldraansvar. Att en sådan omvärdering är nödvändig om vi önskar att hålla vår folkstam uppe är ofrånkomligt. Men önskar vi att det skall födas flera barn är det också vår plikt att skapa tillfredsställande livsvillkor för dessa barn.

Det är i alla fall

IDUN

som passar Er och familjen bäst. IDUN ger trevnad och något av värde.

Köp veckans aktuella nummer eller prenumerera genom postgiro 1235. Det är bekvämare — och billigare.

Svenska Arbetarnes Allmänna Begravningskassa

inbjuder hårnod till försäkring varje frisk person mellan 15—50 år. Försäkring lämnas från 100 till 4,000 kronor med vanlig livförsäkring (begravningshjälp) eller kapitalförsäkring med beloppets utbetalande efter viss tid. Kassan är registrerad med godkända stadgar och verksamheten därför med full garanti för de försäkrade. Hela uppstående vinsten av verksamheten tillfaller de försäkrade. Kassan har 60,000 medlemmar i över 800 lokalavd. över hela landet. Fonder 3,300,000: — kronor. Särskild nödhjälpfond för obemedl. medl. Lokala begravningskassor kunna kollektivt ansluta sig. Stadgar och upplysningar erhållas från kassans expedition, Ramnäs kyrkby.

Efter att ha tagit del av denna analys har den som skriver detta mycket större sympati för Ernst Ahlgren än förut, sedan jag ser i dess sammanhang hennes lust att utställa sig och hennes naiva självupptagenhet och självöverskattning. Hennes tragik blir större så, ja, egentligen mycket större och betydelsefullare än även analytikern visat. Vad jag saknar i denna bok kommer in på denna punkt; nämligen tillräcklig hänsyn för vad tidens allmänna inställning till kvinnan betytt för att forma Ernst Ahlgrens öde. Trots den risk detta för med sig, skulle jag vilja våga påstå att Ernst Ahlgrens furia och skammen att vara kvinna hade ett riktigt drag i sig, naturligt för en mänsklig varelse, medveten om sin värdighet. Det tokiga och det som gjorde henne yttermera tokig var att hon till hälften eller mer än hälften trodde på den nedvärdering hon reste sig emot. Detta kan man se på många ställen men bäst i den ohyggliga novellen *Ur mörkret.*

»Det finns en sjuk punkt i min hjärna, sade en stämma ur mörkret, talande långsamt med sorgmodig entonighet...» Men den där spöklika rösten som talar ur mörkret om den obotliga skammen att vara kvinna, om förbannelsen och ömkligheten i hennes lott är faktiskt ett eko av en värdering av kvinnorna som Ernst Ahlgren mött då hon fick sina intryck för livet, kanske förvridet men bärande vittne om ett drag i tiden. Analytikern anser inte att Ernst Ahlgren var präglad av sin tid så som vissa litterära uttolkare mena, och jag håller med henne om att de litterära inflytandena som kommo under senare år säkerligen inte spelade så stor roll vid utformningen av hennes världsbild, även om hon påverkades rent formellt. Men visserligen var hon oerhört tidsbunden i det sätt varmed hon tog för given den rådande uppfattningen mot kvinnan, den som hon revolterade emot. Hur revolterade hon? Jo, så att hon var utom sig över att inte vara man och hon sökte fly över i en arbetsvärld och en intellektualism där hon som kvinna betraktade sig själv som främling. Hon finner det förnedrande att spela kvinnans roll i det sexuella livet därför att den är underordnad men frågar sig inte vad det är för ett dumt trick att kalla den underordnad. Hon vågar inte tro på kärlek som möter henne förr än hon har svart på vitt, av risk att lida den förfärliga skymfen att som kvinna älska först, älska mer än den andre eller obesvarat, men hon frågar sig aldrig varför i hela världen det ligger något skymfligt i det. Att gåvan av hela ens jag blir försmådd är ett hårt slag för den mänskliga självkänslan men ingen särskilt brännande och outplånlig skam för en kvinna, förutsatt att hon inte begått något som fräter på hennes aktning för sig själv. Ernst Ahlgren försökte rädda sig genom att ge sitt eget kön till spillo i ett djupt förakt, men hur mycket det frätande föraktet frätte henne själv, se vi just i novellen Ur mörkret. Hon var så klarsynt att hon förstod att den fegt konventionella, småaktiga kvinnan var en olycka för mannen, därom vittna till exempel *Falaska* och *I kupén,* men hon förstod inte att i denna kvinna firade mannens härskartekniska uppfostran av kvinnan sin dundersuccès eller sitt dunderfjasko, vilket man vill.

Men frågan om hur reell man anser den inställning vara som Ernst Ahlgren pinades av, har betydelse för bedömningen av hennes grad av sjuklighet. Om den fiende jag strider emot är verklig, så äro mina reaktioner att betrakta som mera normala än om jag kämpar mot väderkvarnar, låt vara sen att min stridsmetod är tokig och jag så småningom blir det själv.

Att läsa denna bok och i samband därmed gå tillbaka till Ernst Ahlgrens produktion har varit att läsa ett stycke kulturhistoria, ett stycke kvinnohistoria men en helt annan än Ernst Ahlgren drömde sig och på något sätt har det verkat särdeles ironiskt att det skett samtidigt med firandet av 600-årsminnet av trädomens upphävande. Men ovanpå detta skulle man hjärtligt önskat att Ernst Ahlgrens skugga efter att även ha blivit undersökt av psykoanalys äntligen finge ro i sin grav.

Elin Wägner.

Tora Sandström: En psykoanalytisk kvinnostudie. Bonniers.

Läs

Fredsrörelsens A B C,

data och fakta.

Av *Anna T. Nilsson.*

Pris kr. 1:25.

Informationsbyrån
Mellanfolkligt samarbete för fred.

Lilla Nygatan 4 • Stockholm.
Tel. 11 38 09. Postgiro 50990.

Bland
tidevarvets
mest anlitade
boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

RADIKAL prispolitik,
kort leveranstid och gediget
utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B., Stockholm 1935.